

Anna Oleńczuk-Paszal

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

STAN INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ A ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH

CONDITION OF TECHNICAL INFRASTRUCTURE AND ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT ON RURAL AREAS

Słowa kluczowe: infrastruktura techniczna, obszary wiejskie, przedsiębiorczość

Key words: technical infrastructure, rural areas, entrepreneurship

Synopsis. Rozwój przedsiębiorczości warunkowany jest determinantami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Wśród tych ostatnich istotne znaczenie przypisuje się infrastrukturze, szczególnie technicznej. W pracy podjęto próbę określenia znaczenia infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości. Analiz dokonano dla obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego, uwzględniając przedział czasowy 2004-2008. Poziom rozwoju przedsiębiorczości przeanalizowano skupiając się na formach własnościowych zarejestrowanych przedsiębiorstw. Natomiast zagospodarowanie infrastrukturalne terenu określono przez wybrane elementy infrastruktury technicznej. Przeprowadzona analiza dała podstawę do potwierdzenia hipotezy o zależności badanych zjawisk.

Wstęp

Głównym przejawem rozwoju przedsiębiorczości w Polsce jest wzrost znaczenia sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Proces ten rozpoczął się w 1990 roku, w wyniku przemian społeczno-gospodarczych i przeprowadzanych w kraju reform. Ich konsekwencją była przebudowa struktur własnościowych, co miało duże znaczenie dla rozwoju prywatnej przedsiębiorczości i dynamiki zmian w zakresie tego zjawiska.

Poziom rozwoju przedsiębiorczości jest zróżnicowany przestrzennie, tak w skali całego kraju, jak i poszczególnych regionów. Zjawisko to cechuje brak przestrzennej jednolitości również w układzie obszar wiejski-obszar miejski. Wynika on z czynników natury historycznej przesądzających o wewnętrznych determinantach rozwoju przedsiębiorczości.

Infrastruktura traktowana jako warunek *sine qua non* rozwoju społeczno-gospodarczego jest zaliczana, obok uwarunkowań demograficznych, przyrodniczych, kapitałowych i społecznych, do wewnętrznych warunków rozwoju przedsiębiorczości.

Rozpatrując problem infrastruktury w mikroskali niejednokrotnie stwierdzano, iż jest to jeden z najistotniejszych czynników rozwoju lokalnego, że stanowi on bazę, podstawę organizacji życia społeczno-gospodarczego. Infrastruktura pełni szczególną rolę na obszarach wiejskich zajmujących ponad 90% powierzchni kraju. Stanowiąc warunek przesądzający o jakości życia społecznego, stanie środowiska naturalnego, atrakcyjności inwestycyjnej terenu i możliwościach rozwoju przedsiębiorczości, poziom zagospodarowania infrastrukturalnego jest jednym z czynników warunkujących tempo rozwoju obszarów wiejskich. Równie często może stanowić czynnik hamujący ten rozwój.

Celem opracowania jest próba zaprezentowania zakresu oddziaływania infrastruktury technicznej na rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego.

W artykule określono istotę, znaczenie, rodzaje oraz cechy infrastruktury, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury technicznej. Wyniki badań empirycznych przeprowadzono na podstawie danych statystycznych GUS.

Material i metodyka badań

W postępowaniu badawczym wykorzystano dane pochodzące ze źródeł wtórnych posiłkując się krajową literaturą przedmiotu, materiałami i publikacjami GUS i WUS w Szczecinie oraz danymi dostępnymi on line w Banku Danych Regionalnych.

Zakres terytorialny badań obejmuje obszary wiejskie (gminy wiejskie i obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich) województwa zachodniopomorskiego i dotyczy lat 2004-2008.

W toku badań zastosowano metody analizy i porównań, a w celu określenia siły zależności między cechami mierzalnymi, posłużono się współczynnikiem korelacji liniowej Pearsona. Przy prezentacji wyników wykorzystano metodę tabelaryczną.

Istota, rodzaje i cechy infrastruktury

Termin infrastruktura pomimo tego, że wywodzi się z terminologii wojskowej, jest stosowany w wielu dyscyplinach naukowych, a także w praktyce społeczno-gospodarczej. Pojęcie infrastruktury stanowi kompilację dwóch słów łacińskich *infra*, co oznacza „pod, poniżej” oraz *structura*, czyli „budowa”. W dosłownym rozumieniu terminu infrastruktura oznacza podbudowę, czyli podstawową strukturę określonego układu.

Według Wielkiej Encyklopedii PWN [2002] infrastrukturę stanowią podstawowe urządzenia i instytucje usługowe, niezbędne do funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa.

W literaturze definiuje się infrastrukturę jako ogół urządzeń i instytucji warunkujących sprawne funkcjonowanie obiektów produkcyjnych i gospodarstw domowych, a więc tworzących materialną podstawę wszelkiego rodzaju usług dla jednostek produkcyjnych i całej ludności. Stanowi ona zarówno materialne elementy wyposażenia (drogi, sieci łączności), jak i usługi od nich pochodzące (możliwość rozmów telefonicznych) [Pięceć 2002].

Rozpatrując znaczenie infrastruktury przyjmuje się, że jest ona jednym z podsystemów systemu społecznego. Zadaniem infrastruktury jako podsystemu jest zapewnienie podstawowych warunków rozwoju pozostałych podsystemów oraz systemu jako całości. Polega to przede wszystkim na umożliwianiu dyfuzji informacji, a także przepływu energii i materii oraz na kształtowaniu cech człowieka jako najważniejszego składnika sił wytwórczych. Przyjęte określenie infrastruktury nawiązuje do większości znanych z literatury definicji akcentujących jej ogólnogospodarcze i ogólnospołeczne znaczenie, a także wskazujących na powszechny charakter zapotrzebowania na jej świadczenia [Kroszel 1990].

Najczęściej wyróżnia się dwa rodzaje infrastruktury, a mianowicie: techniczną i społeczną. Infrastrukturę techniczną, zwaną również techniczno-ekonomiczną bądź ekonomiczną, stanowią instytucje, organizacje, urządzenia techniczne, usługi, których funkcjonowanie zapewnia warunki działania i rozwoju gospodarki w zakresie przemysłu, transportu, komunikacji, energetyki, ochrony środowiska, melioracji. Porządkując zakres pojęciowy terminu infrastruktura techniczna można stwierdzić, że składają się na niego cztery grupy obiektów i działań gospodarczych [Zarębski 2000]:

- komunikacyjne (transport osób i towarów),
- telekomunikacyjne (łączność),
- energetyczne (zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, centralne ogrzewanie, ciepłą wodę),
- wodne (wodno-kanalizacyjnych, utylizacja ścieków, sieć melioracyjna, uzdatnianie wody pitnej).

Infrastruktura społeczna obejmuje instytucje i usługi zaspokajające w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, oświaty, kultury, budownictwa mieszkaniowego, opieki społecznej i służby zdrowia. Tworzą ją obiekty administracji publicznej, szkoły, placówki naukowe, uczelnie, szpitale, sanatoria, sądy, więzienia, aparat policyjny i wojskowy, kina, teatry i sale widowiskowe. Do infrastruktury społecznej zalicza się więc działalność:

- oświaty i wychowania (przedszkola, szkoły),
- kultury (świetlice, muzea, sale pamięci, ośrodki kultury, boiska, sale gimnastyczne, korty tenisowe, baseny, kościoły, sale katechetyczne),
- ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, hospicja, szpitale, domy pomocy społecznej, gabinety lekarskie, kliniki),
- administracji i organizacji społecznych (siedziby urzędów administracji państwowej, samorządowej, gospodarczej, służb państwowych, towarzystw regionalnych oraz stowarzyszeń).

Ze względu na zakres analizy dokonanej w opracowaniu autor skupił się na właściwościach infrastruktury technicznej.

W literaturze podkreśla się [Zarębski 2005, Brzozowska 2003, Borcz 2000], iż znajomość specyficznych cech infrastruktury technicznej ma praktyczne znaczenie dla prognozowania jej przyszłego stanu i świadomości spełniania przez nią określonych zadań. Pierwszą cechą jest pierwotność nakładów na infrastrukturę w stosunku do nakładów bezpośrednio produkcyjnych. Wszystkie

inwestycje gospodarcze zależą od stanu i dostępności urządzeń infrastrukturalnych. Brak minimalnego stanu infrastruktury uniemożliwia lokatę kapitału w inne gałęzie gospodarki. Infrastruktura stanowi więc podstawę rzeczową i przesłankę wszelkich innych inwestycji. Wiąże się to ze służebnym jej charakterem. Tworzenie obiektów infrastruktury nie jest celem samym w sobie. Celem infrastruktury nie jest tworzenie dodatkowej wartości, a umożliwianie i wspomaganie innych działań gospodarki narodowej w jej powiększaniu.

Infrastruktura techniczna jest niepodzielna technicznie (bryłowa) i ekonomicznie, co oznacza, że swoją zdolność użytkową osiąga przy całościowym i kompleksowym wyposażeniu technicznym. Znaczenie tej cechy wzrasta w miarę zmniejszania się zakresu infrastruktury. Poszczególne składniki infrastruktury mają samodzielne zdolności użytkowe (brak sieci kanalizacyjnej nie umożliwia korzystania z dróg), ale brak harmonijnego rozwoju wszystkich składników infrastruktury przyczynia się do niezrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Potwierdza to kolejną cechę infrastruktury, którą jest komplementarność jej elementów.

Usługowy charakter efektów działania infrastruktury przesądza o braku możliwości ich magazynowania, nabywania świadczeń na zapas. Należy zauważyć, że trudno jest utrzymać optymalny poziom rozwoju infrastruktury, tak, aby jej zdolności usługowe były dostosowane do bieżącego popytu.

Kolejną cechą infrastruktury technicznej jest długi okres tworzenia i użytkowania. Wiąże się to ze stosunkowo wolnym przebiegiem procesu zużycia moralnego. Cecha ta pozwala na osiągnięcie korzyści z rozbudowanej bazy infrastruktury w długich okresach, ale jednocześnie ogranicza możliwość wprowadzania zmian w istniejących układach infrastruktury danego kraju.

Składniki rzeczowe infrastruktury technicznej charakteryzują się powolnością przemian jakościowych. Stały rozwój infrastruktury polega bowiem na wzroście ilościowym. Zużycie ekonomiczne składników infrastruktury w zasadzie nie występuje. Jakościowo nowe składniki infrastruktury zastępują lub uzupełniają stare składniki, przy równoczesnej eksploatacji tych ostatnich. W sytuacji przyrostu nowych składników infrastruktury, stare składniki przez długi czas są jeszcze rezerwą produkcyjną, wykorzystywaną podczas szczytowych zapotrzebowań eksploatacyjnych.

Inwestycje infrastruktury cechują się wysoką kapitałochłonnością. W związku z tym są one w znacznie większej części finansowane z budżetu państwa, przy niewielkim udziale podmiotów prywatnych. Wysoka kapitałochłonność infrastruktury technicznej wynika z wymienionych dotąd cech, a szczególnie z niepodzielności technicznej i ekonomicznej oraz długiego okresu jej powstawania.

Ostatnią cechą infrastruktury technicznej jest jej immobilność przestrzenna i funkcjonalna. Składniki tej infrastruktury cechują się statycznością terytorialną (związaniem jej elementów z terenem) oraz małą, a najczęściej zupełną niemożliwością alternatywnego zastosowania. Podjęcie złej decyzji lokalizacyjnej, co do składników infrastruktury technicznej, wywołuje nieodwracalne straty związane z zamrożonymi inwestycjami. Technicznie możliwe, ale ekonomicznie nieuzasadnione jest przenoszenie elementów infrastruktury wynikające z niewłaściwych decyzji.

Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec roku 2008 wynosiła 3 757 093. Podmioty sektora prywatnego w Polsce stanowiły 96,7% tej liczby. Dominujący udział wśród podmiotów gospodarki narodowej miały podmioty zarządzane przez osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą. Stanowiły one 75,7% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Rozpatrując przestrzenne zróżnicowanie liczby podmiotów gospodarczych stwierdzono ich największą liczbę w województwie mazowieckim. W roku 2008 w jego granicach zarejestrowanych było 649 354 podmiotów, co stanowiło 17,3% ogólnej liczby podmiotów w kraju. Województwo zachodniopomorskie, ze względu na liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, uplasowało się na 8 pozycji. W roku 2008 w jego granicach funkcjonowało 213 124 podmiotów, co stanowiło 5,7% podmiotów w kraju. W województwie zachodniopomorskim na 10 000 mieszkańców przypadało 1260 podmiotów, przy średniej dla kraju – 985.

Wśród zachodniopomorskich podmiotów gospodarczych dominowały podmioty sektora prywatnego. W roku 2008 ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wynosił 96,7%. Podobnie jak w skali kraju, w grupie przedsiębiorstw prywatnych dominowały podmioty prowadzone przez osoby fizyczne. Ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw województwa w 2008 roku wynosił 77,8%.

Obszary wiejskie w województwie zachodniopomorskim stanowią 94% powierzchni. W roku 2008 poza granicami administracyjnymi miast zarejestrowane były 43 263 firmy. Liczba ta stanowiła 20,3% ogółu podmiotów gospodarczych województwa. Na terenach wiejskich dominowały prywatne przedsiębiorstwa, które w roku 2008 stanowiły 20% ogółu podmiotów zlokalizowanych w województwie. W grupie tej 35 909 firm było prowadzonych przez osoby fizyczne. Ich udział w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych województwa wynosił 16,9%.

Rozpatrując przestrzenny rozkład liczby przedsiębiorstw na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego posłużono się podziałem województwa na trzy podregiony. Podregion miasta Szczecina nie został uwzględniony, ze względu na fakt, że w jego granicach nie leżą obszary wiejskie. W roku 2004 i 2008 podregionem, w granicach którego zarejestrowanych było najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, był podregion szczeciński. Na drugim miejscu uplasował się podregion koszaliński, a następnie podregion stargardzki.

W wyniku analizy dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na obszarach wiejskich województwa zaobserwowano, iż we wszystkich podregionach liczba podmiotów gospodarczych rosła w latach 2004-2008 (tab. 1).

Największy przyrost liczby przedsiębiorców, we wszystkich analizowanych grupach, wystąpił w podregionie stargardzkim. Jest to konsekwencją działania Stargardzkiego Parku Przemysłowego, zarządzanego przez Stargardzką Agencję Rozwoju Lokalnego, który powstał w 2004 i zajmuje powierzchnię ponad 150 ha.

Infrastruktura techniczna na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego

Pomimo, że infrastruktura stanowi złożoną całość, to wpływ poszczególnych jej elementów na rozwój przedsiębiorczości jest zróżnicowany. W literaturze podkreśla się fakt, że infrastruktura techniczna, bardziej niż społeczna warunkuje przebieg procesów gospodarczych na danym terenie [Ratajczak, Wilczyńska 1995]. W związku z tym faktem autor podjął się analizy zmian w zakresie wybranych elementów infrastruktury technicznej.

Wybór opisywanych zmiennych podyktowany był względami merytorycznymi. Jednak decydujące znaczenie dla doboru zmiennych charakteryzujących infrastrukturę techniczną miała dostępność danych w ramach statystyki publicznej. Niemożność zdobycia podstawowych informacji, w ich najprostszymi wymiarach, potwierdza fakt, iż statystyka publiczna nie nadąża za zmianami rzeczywistości. Z tego również powodu wyposażenie infrastrukturalne dla terenu objętego badaniem zostało przeanalizowane na podstawie tylko trzech elementów infrastruktury technicznej. W zasobach statystycznych najnowsze dane w zakresie sieci dróg gminnych dotyczyły roku 2004. Uniemożliwiło to analizę dynamiki zmian w tym zakresie.

Rozpatrując przestrzenne zróżnicowanie infrastrukturalnego wyposażenia obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego zaobserwowano, iż w roku 2004 i 2008 podregion szczeciński był najlepiej wyposażony w sieć kanalizacyjną, natomiast największy przyrost tej sieci w latach 2004-2008 nastąpił w podregionie koszalińskim (tab. 2).

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w latach 2004-2008

Podregion	Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 000 mieszkańców (2004 r. = 100) [%]		
	ogółem	sektor prywatny	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
Koszaliński	13,0	13,2	12,7
Stargardzki	21,5	22,0	22,0
Szczeciński	14,5	14,8	15,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznik Statystyczny za lata 2004-2008.

Tabela 2. Wybrane elementy infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w latach 2004-2008

Podregion	Przyrost infrastruktury technicznej na 100 km ² powierzchni (2004 r. = 100) [%]			
	długość sieci			drogi gminne o nawierzchni twardej
	kanalizacyjnej	wodociągowej	gazowej	
Koszaliński	44,30	12,90	63,70	b.d
Stargardzki	25,40	8,20	0,00	b.d
Szczeciński	28,50	11,20	51,20	b.d

Źródło: jak w tab. 1.

Tabela 3. Zależność korelacyjna pomiędzy wskaźnikiem przedsiębiorczości a wybranymi elementami infrastruktury technicznej w roku 2004 i 2008

Współczynnik korelacji przy $\alpha = 0,05$ i $n-2=101$	Długość sieci					
	kanalizacyjnej		wodociągowej		gazowej	
	2004	2008	2004	2008	2004	2008
	0,686773	0,808945	0,44531	0,505243	0,376251	0,59144931

Źródło: obliczenia własne.

Długość sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni w roku 2004 i 2008 była największa w podregionie koszalińskim, w którym nastąpił także największy jej przyrost w badanym okresie.

Długość sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni była porównywalna w podregionie koszalińskim i szczecińskim. Na tych terenach zagęszczenie sieci gazowej systematycznie rosło w latach 2004-2008. Natomiast w podregionie stargardzkim przyrost tego elementu infrastruktury nie nastąpił w badanym okresie, ale zarówno w roku 2004, jak i 2008 liczba kilometrów sieci gazowej na 100 km² powierzchni była w nim najwyższa. Świadczyć to może o wystarczającym poziomie wyposażenia podregionu stargardzkiego w ten element infrastruktury.

Wartości współczynnika korelacji pomiędzy wybranymi elementami infrastruktury technicznej a liczbą przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON na 10 000 mieszkańców, oznaczony dla 103 obszarów wiejskich województwa, zaprezentowano w tabeli 3. Z danych wynika, że istnieje związek pomiędzy wyposażeniem terenów wiejskich województwa zachodniopomorskiego w infrastrukturę techniczną a poziomem przedsiębiorczości oznaczonym wskaźnikiem przedsiębiorczości.

Najwyższą wartość współczynnika korelacji w latach analizy uzyskano dla wskaźnika skanalizowania terenu (rok 2004 $r = 0,69$, rok 2008 $r = 0,81$). Wskazuje to na zależność statystycznie istotną. Jest to korelacja wyraźna (powyżej 0,5) i dodatnia, co oznacza, że wyższemu poziomowi wskaźnika skanalizowania towarzyszy wyższy poziom przedsiębiorczości.

W roku 2004 wskaźniki zwodociągowania i zgazyfikowania nie wykazały istotnych statystycznie zależności w stosunku do wskaźnika przedsiębiorczości. W sposób odmienny kształtowały się relacje w roku 2008, kiedy współczynnik korelacji dla sieci wodociągowej, i gazowej przekraczał 0,5, co wykazało na istotną statystycznie zależność w stosunku do rozwoju przedsiębiorczości.

Podsumowanie

W wyniku przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że:

1. Infrastruktura techniczna ze względu na spełniane funkcje i swoiste cechy jest istotną determinantą rozwoju przedsiębiorczości, a także warunkiem koniecznym rozwoju społeczno-gospodarczego.
2. Struktura własnościowa przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego odzwierciedla strukturę przedsiębiorstw w skali kraju; dominują podmioty prywatne prowadzone przez osoby fizyczne.
3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego rosła w analizowanym okresie.
4. W latach objętych analizą w zakresie wszystkich elementów wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną można zauważyć przyrost ich długości na km² powierzchni, jedynie w podregionie stargardzkim długość sieci gazowej w latach 2004-2008 nie uległa zmianie – był to jednak teren, na którym gęstość tej sieci była największa.
5. Potwierdzono istnienie zależności poziomu przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego od wyposażenia terenu w wybrane elementy infrastruktury technicznej; najwyższe współczynniki korelacji osiągnięto dla sieci kanalizacyjnej. Wynika to z niedostatecznego rozwoju tego elementu infrastruktury na badanym terenie, w czasie poprzedzającym analizowany okres oraz znacznych nakładów inwestycyjnych na rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej poczynionych w latach objętych badaniem.

Literatura

- BorcZ Z.** 2000: Infrastruktura terenów wiejskich. AR we Wrocławiu, Wrocław, s. 15.
- Brzozowska K.** 2003: Problemy oceny efektywności inwestycji infrastrukturalnych. *Folia Universitatis Agriculturae Stetinensis*. AR w Szczecinie, Szczecin, s. 519.
- Kroszel J.** 1990: Infrastruktura społeczna w polityce społecznej. IŚL, Opole, s. 9-10.
- Pięćek B.** 2002: Wpływ infrastruktury na rozwój przedsiębiorczości wiejskiej. [W:] *Przedsiębiorczość wiejska w Polsce i krajach Unii Europejskiej*. (red. M. Kłodziński, B. Fedyszak-Radziejowska). IRWiR-PAN, Warszawa, s. 303.
- Ratajczak M., Wilczyńska K.** 1995: Rola infrastruktury w rozwoju wsi i rolnictwa. [W:] *Rozwój rolnictwa i agrobiznesu w skali krajowej i lokalnej* (red. A. Czyżewski). ODR Sielinek, Poznań, s. 126-127.
- Rocznik Statystyczny Rolnictwa za lata 2004-2008: GUS, Warszawa.
- Wielka Encyklopedia PWN. 2002: PWN, Warszawa, s. 134.
- Zarębski M.** 2005: Znaczenie infrastruktury w rozwoju obszarów wiejskich. [W:] *Przedsiębiorczość po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Tworzenie warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu Skarbu Państwa*. AR w Szczecinie, Szczecin, s. 350-351.
- Zarębski M.** 2000: Koncepcje wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich. [W:] *Agrobiznes – problemy negocjacji z Unią Europejską* (red. P. Jaworowski, C. Sobków, M. Zarębski). Adam Marszałek, Toruń, s. 120.
- Zawadzki W.** 1993: Infrastruktura techniczna a regionalne różnicowanie obszarów wiejskich. *Zag. Ekon. Rol.*, nr 3.

Summary

Entrepreneurship development is determined by external and internal factors. Among the internal determinants the level of technical infrastructure is very important. The author made an attempt at prescription of the importance of technical infrastructure for entrepreneurship development. The analysis were carried on zachodniopomorskie voivodeship rural areas and concern the years 2004-2008. A confirmation of hypothesis was a results of the analysis. The level of entrepreneurship development depends on technical infrastructure.

Adres do korespondencji:

dr Oleńczuk-Paszal Anna
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Katedra Prawa i Gospodarki Nieruchomościami
ul. Żołnierska 47
71-210 Szczecin
tel. (91) 449 69 42
e-mail: Anna.Olenczuk-Paszal@zut.edu.pl